بێنەوایەک لە پاریس

نوسینی: جۆرج ئاۆرویل
و: سعدی یوسف
لە عەرەبییەوە: شـێرزاد هەینی

جۆرج ئاۆرویل

بیست و هەشت فرنگمان بە دەستەوەبوو، بەو پارەیە دەکرا بەدوای ئیشێکدا بگەڕێین، هێشتا بوریس بەچەند مەرجێکی نادیارو شاراوە لە ماڵی کرێکارێکی بەردرێزکەر هاوارێی دەخەوت. ئەو لێرەولەوێ، لەو پاریسە برادەری زۆری هەبوو، لە برادەرێکی رووسی توانی بیست فرنگ قەرزبکات. برادەرەکانی ئەو، زۆریان وەک خۆی کۆنە ئەفسەری سوپای رووسی بوون. هەندێک لە برادەرەکانی لە چێشتخانەکانی پاریسا کاری قاپشووشتن و بەردەستی و خزمەتیان دەکرد، لەوانە شوفێری تاکسییش بوون، هەندێکیان بە پارەی ژنانیش دەژیان. ژمارەیەکیش کە لە مۆسکۆوە هاتبوون پارەیان پێبوو، بەو پارەیان تیاترۆخانە، یان گراجیان بەکرێ گرتبوو. پەناهەندە رووسەکانی ناو پاریس بەوە ناسرابوون بەرگەی کارو ئیشی گران و زەحمەت دەگرن، پشوویان درێژە، ئەوان لە کەسانی تر زۆرتر بەرگەی دەگرن، بەتایبەتی لەوانەی لەهەمان پلەی کۆمەڵایەتین، بەتایبەتی ئینگلیزەکان.

دیارە لەوانەش کەسانی تر هەن رێزپەڕن، جارێکیان بوریس باسی دۆقێکی دوورخراوەی رووسی بۆکردم، ئەویان لە مێوانخانە پلە نایابەکانی پاریسا بەدوای خزمەتکارە رووسەکانا دەگەڕا، بانگی سەر مێزەکەی خۆی دەکردن، بەدەم خواردنەوە پێدەووتن:

دەزانی تۆ کۆنە سەربازێکی رووسی بوویت، ئەوەش ئازایەتی و چاونەترسی دەگەێنێنت، سەربازی رووسی لە هیچ ناترسێت، لە کام کەتیبەی سەربازی بوویت ...؟؟

ئەویش وەڵامی دەدایەوەو دەیووت، لە فلان و فلتان کەتیبەبووم .. گەورەم..

سەری بۆی دەهەژاندو دەیووت:

ئەو کەتیبەیە کەسانی نەبەردی زۆری تێدابوو، من لە ساڵی 1912 بۆ پشکنین سەردانیم کردبوو، هاتبوومە لاتان .... بەداخەوە جانتای پارەکەشم لە بیرچووەو ناگەمەوە ماڵەوە، ئەگەر دەکرێ سێ سەد فرنگم بەقەرز بدەرێ، بە زووترین کات بۆت دەهێنمەوە، دیارە ئەویش نەرم و ئاسان ئەگەر پارەی هەبووایە بۆی دەژمارد، هەر ئەوەندەی بەس تا پارەکەی وەردەگرت، بۆی دەردەچوو جارێکی تر چاوی بە چاوی نەدەکەوتەوە.

دۆق هەر دۆقە، با لە تاراوگەو دەربەدەریش بێت. بەڵام بوریس رۆژێک لەو رووسە پەناهەندانەی نەبیست، یەکێکیان

پارەی هەبوویێت.

دوو رۆژبوو پالتۆیەکانمان رەهن کردبوو، بە شەرمەوەو بە نەرمی بوریس پرسیاری بۆچوونی سیاسی و بڕوای فیکری لێکردم. منیش بە نەخێر وەڵامم دایەوە.

ئەویش وتی منیش وەک تۆ وام، من بڕوای زۆرم بە ولاتەکەم هەیەو بەس، ئەوم خۆشدەوێت و بەس. دیارە کە موسی سوودی لە میسرییەکان وەرگرت هیچی نەووتبوو ..؟؟ تۆ وەک ئینگلیزێک دیارە ئینجیلی پیرۆزت خوێندیتەوە، ئەوەی مەبەستمە بزانم، دەتەوێت پارە لە کەسی شیوعی وەرگریت، لارییت هەیە ..؟؟

منیش وەڵامم دایەوە ... نەخێر.

ئەویش وتی: لەو پاریسەدا کۆمەڵەیەکی نهێنی رووسی هەیە، ڕەنگە ئەوانە شتێکت بۆ بکەن. ئەوانە شیوعیین. دیارە شیوعییەکانیش پیاوی بلاشفییەکانن. ئەوانە وەک کۆمەڵەیەکی خێرخوازی کاردەکەن، پەیوەندی بە ئاوارە رووسییەکانەوە دەکەن، دەیانکەنە بلاشفەو دۆستیان زۆرتر دەکەن. برادەرێکم بویتە ئەندامیان، ئەو وا دەزانی یارمەتی ئەندامەکانیان دەدەن. منیش وادەزانم یارمەتیمان دەدەن ئەگەر بچینە لایان.

منیش وتم:

دەبی ئەوانە چیمان بۆ بکەن، ئەگەر یارمەتیش بدەنە خەڵک، ئەوە من رووسی نیم و یارمەتی نادەنە من.

ئەویش وتی:

ئەوەیان راستە، دیارە ئەوانە نوێنەرو پەیامنێری رۆژنامەیەکی مۆسکۆن، بێگومان وتاری سیاسییان لەسەر رەوش و سیاسەتی ئینگلیز دەوێت، ئەگەر چووینە ئەوەێ رەنگە داوای نووسینی وتاری سیاسییت لێبکەن.

منیش وەڵامم دایەوە:

من ... من هیچ لە سیاسەت نازانم..

ئەو وەڵامی دامەوەو وتی:

هیچە ... گوایە ئەوانە چی لە سیاسەت دەزانن، ئاسانە وتارەکانی رۆژنامە ئینگلیزیەکان وەربگێرەو تەواو، وا لێرە رۆژنامەی (دیلی میل) دەستدەکەوێت، وتارەکانی کۆپی بکەو تەواو.

منیش وتم:

رۆژنامەی دیلی میل رۆژنامەیەکی پارێزگارەو ڕقیان لە شیوعییەتە.

ئەو وتی:

زۆر باشە بە پێچەوانەی ئەوان بنووسەوە، ئەگەر بە پێچەوانەت کردەوەو تەواو دەردەچێت، هاورێ ئەزیزم ئەوەیان لە دەست خۆمان نەدەیین، ئەوە واتە سەدان فرنگ.

ئەو بووچونەی ئەوەم لا پەسند نەبوو، چونکە پۆلیسی پاریس زۆر دژی شیوعییەکان بوو، بەتایبەتی بێگانەکانیان، دیارە منیش چاوم لەسەرە، چەند مانگێک دەبێت پۆلیسێکی نهێنی منی بینی لە بارەگای هەفتەنامەیەکی چەپخوازەکانەوە دەهاتمە دەرەوە، ئەوەش لەگەڵ پۆلیسا سەرئێشەی زۆری بۆ پەیداکردم. ئەگەر لەو کۆمەڵە نهێنییەوە بمبینن، بێ یەک و دوو دوورم دەخەنەوە. وەنەبێ ئەوەم بە هەلێکی باش نەزانیبێت، ئەو بوارەم لەدەست دابێت. پاش نیوەرۆەکەی ئەو رۆژە چاوەروان بووم، هاورێیەکی بوریسی، ئەو بەردەستی چێشتخانەیی دەکرد، هاتە دووامان. ناوی شەقامەکەم لەبیر نەماوە، بەڵام لەبیرمە لە کۆڵانێکی ناخۆشی کەناری خوارووی رووباری سین بوو، دووریش نەبوو لە ئەنجوونەمی نوێنەران. برادەرکەمان زۆر پەرۆشی وریایی و ئاگایی بوو، ئەو سەروو ئەو سەرمان کرد، پەرینەوەو گەڕاینەوە، تا دەروازەکەمان دەستنیشانکرد ، دەروازەکەی ئوتوخانەی جلشووشتن بوو، زۆر تەماشای دەرگاو پەنجەرەکانمان کرد، دەبوایە وا بکەین شوێنێک بنکەو حەشارگەی شیوعییەکان بێت بێگومان چاودێری وردی و سەرنجی لەسەرە. زووش ئەو بڕیارەمان دابوو ئەگەر بزانین چاومان لەسەرەو گومانمان کراوەتە سەر یەکسەر بگەرێنەوە ماڵەوەو نەچینە ژوورەوە.

من زۆرتر دەترسام بەڵام بوریس حەزی بەو بەزمە پلانگیریانەیە دەکرد، ئەوەشی لەبیرچوو ئەو وا مامەلە لەگەڵ بکوژانی

دایک و باوکی دەکات.
کە زانیمان بوارەکە خۆشەو کەسمان بەدوواوە نی یە، بە خێرایی چووینە ژوورەوە، لە ئوتوخانەکەدا ژنێکی فرنسی کاری تێدادەکرد، جلی ئوتوی دەکرد، ئەو ئاگاداری کردینە کەوا رووسە بەرێزەکان لە نهۆمی سەرەوەن، لە حەوشەکەوە سەرکەون.
بە پەیژەیەکی تاریکەوە سەرکەوتین، گەیشتینە سەربانێکی پان، لە دوا پایەی پەیژەکە پیاوێکی چاوزەقی زیتی ڤژکورت وەستابوو، بۆلای من هات بە چەند وشەیەکی رووسی قسەی لەگەڵ کردم. کە زانی من لە وشە رووسیەکان تێنەگەیشتووم، بە زمانی فرنسی داوای وشەی نهێنی لێکردم. لەبەرئەوەی وشەی نهێنیەکەم نەدەزانی سەرسام و ئەبلەق بووم، کە هاورێیەکی بوریس زانی من وەڵامم نی یە، هاتە پێشەوە بە رووسی قسەی لەگەڵ کرد، نازانم وشە نهێنیەکەی وتبوو، یان حالی کردبوو.
کە هاورێیەکەمان رازی کرد، بواری داین و چووینە ژوورەوە، چووینە ژوورێکی تاریکی پەنجەرە شێلوو، نووسینگەیەکی زۆر خراپ بوو، چەندین داواکارو رێنمایی بە زمانی رووسی بە دیوارەکانیەوە هەڵواسرابوو، لە ژوورەکەش وێنەیەکی گەورەی دڕی لینینی پێوە هەڵواسرابوو. پیاوێکی رووسی ردێن نەتاشراوو لەسەر مێزێکەوە دانیشتبوو، یەک قەمیسی لەبەربوو، بە بەستان و ئامادەکردنی رۆژنامەکانی پێشی خەریک بوو.
زمانە فرنسییەکەی زۆر خراپ بوو، بە تووڕەییەوە وتی:
ئێوە کە هاتن بۆ دەستە جلێکتان بە نیازی شووشتن و ئوتوکردن لەو ئوتوخانیەی پێشەوەمان پێنەبوو ...؟؟ منیش بە سەرسامییەوە وتم:
شووشتنی چی ..؟؟ ئەویش لە وەڵامدا وتی:
ئەوەی دێتە لامان دەستە جلێکی پێچراوی پێ یە .. گوایە دێتە ئەو ئوتوخانەیە، ناکرێ بەنیازی ئێرە بێتە ئەو کۆڵانە، بگرە ئەو دەستە جلەپێچراوە بگرە! جارێکی تر بەو دەستە جلانەوە وەرنەوە، نامانەوێت پۆلیس گومانمان لێبکات.
بوریس لەسەر کورسییەکە دانیشت، زۆریان بە زمانی رووسی قسەکرد، هەر پیاوە ردێن نەتاشراوەکە قسەی دەکرد، کوڕە گەنجەکەی زوو هاتبووە پێشوازییمان، پشتی بە دیوارەکەوە دابوو قسەی نەدەکرد، ئەو هەر چاوی لەسەر من بوو، وای دیقەت دەدامێ، وەک ئەوەی گەمانی لەسەرم هەر مابێت. ئەو رەوشە زۆر سەیربوو، تۆ لە ژوورێکی بچووکی چەپخوازان دانیشتبیت، دیواری ژوورەکە چەندین وێنەی شۆرشگێرانەی پێوە هەڵواسرابێت، گفتوگۆش گەرم بێت و تۆش لە هیچ حالی نەبیت.
رووسەکان بە گەرمی و بە رووخۆشیی و بەخێراییش قسە دەکەن، لێویشیان بە خێرایی دەجوولێنن. لەگەڵ قسەکردنا شانیان دەهەژێنن. حەزم دەکرد لە ئاخاوتنەکانیان بگەم، بیرم لەوە دەکردەوە ئەوانیش وەک پاڵەوانی رۆمانە رووسیەکان بە باوکە گچکەکەم و کۆترە ناسکەم و یان بە ئیڤان ئەلکندرۆفتش یەکتری بدوێنن، رەنگە باسی شۆرشەکان بکەن. دیارە پیاوە ریش نەتاشراوەکە وەڵامی دەدایەوە، رەنگە وتبووی ئەوەی رۆیشت ناکۆکی سەردەمی بورژواکان بووە، ئیمرۆ کارو بەرهەم دەخوات. پاشان بۆم روون بۆوە وانەبوو باسی ئەوانەیان هەرنەکرد، من زۆر دوور رۆیشتبووم، زۆر هەڵە چووبووم، ئەوان مشتومڕیان لەسەر بیست فرنگ بوو، دەبوایە بە بیست فرنگ بچیتە ناو کۆمەڵەکە، واتە چوونە ژوورەوە بە خۆرایی نەبوو، ئەو بیست فرنگەیان بەناوی یارمەتی و کۆمەک بۆ کۆمەڵەکە وەردەگرت، بوریسی هاورێشم لاری لە پارەدانەکە نەبوو، بەڵام ئەو لەو دونیا تەنیا حەڤدە فرنگی هەبوو. لە کۆتایی بوریس سەرمایەکەمانی لە باخەڵ دەرهێناو پێنج فرنگی لە پێشیان دانا.
پیاوەکە کە پارەکەی وەرگرت، دڵنیایی و ئارامی بە روویەوە دەرکەوت، هاتە تەنیشتم و بە فەرنسی پرسیاری لێکردم، وەڵامەکانی منی لەسەر پسوولەیەک دەنووسیەوە.
ـــ تۆ شیوعیت ...؟؟ منیش وەڵامم دایەوە بەدڵ ئا ... من هەرگیز ئەندامی هیچ رێکخراوێکی سیاسی نەبووم.
ـــ تۆ لە رەوشی سیاسی ناو ئینگلترا شارەزای ..؟؟ منیش وەلامم دایەوە:

بەڵێ، بێگومان. ناوی چەند وەزیرێکم بۆی ژمارد، گەیی زۆریشم لە هەڵوێستەکانی پارتی کرێکارانیش کرد.
ــ حەز بە سپۆرت دەکەیت .. دەتوانی وتاری وەرزشیمان بۆ بنووسیت ..؟؟
دیارە لەو کیشوەرەدا پەیوەندی شاراوە نێوان وەرزش و سیوسیالیستی نی یە ... بەڵێ .. بێگومان...
هەردووکیان بە سەرلەقاندن وایان نیشاندا وەڵامەکانی منیان زۆر بە دڵە. بۆیە پیاوە ریش نەتاشراوەکە وتی:
دیارە زۆر لە ڕەوشی ناو ئینگلترا شارەزای .. دەکرێ زەنجیرە وتارێکمان بۆ بڵاوکراوە هەفتانەکەی مۆسکۆ بۆ بنووسیت .. ئێمە وردەکارییت بۆ سازدەکەین.
ــ بێگومان...
ــ کەواتە هاورێ، بە پۆستی یەکەم .. بەیانی، یان بە پۆستی دووەممان، گوێت لە ئێمە دەبێت. ئێمە بۆ هەر وتارێک 150 فرنگ دەدەیین، لەبیرت نەچێت کە گەرایتەوە ئەو دەستە جلەی شووشتن لەگەڵ خۆتا بهێنەرەوە .. لەبیرت نەچێت .. بەهیوای دیدار ئەی هاوڕێ.
کە دابەزین بە لاچاوێک تەماشای ئۆتوخانەکەمان کرد، دڵنیابوون کەس سۆراخمان ناکات، بۆی دەرچووین، بوریس لە خۆشیا شێت ببوو. لەو خۆشییەوە لە نزیکترین فرۆشیار پەنجا سانتیمی بە جگەرەدا، بە ڕۆیشتنەوە دارەکەی دەستی لە شۆستەکە دەدا. بەو دڵە کامەرانەوە وتی:
لە کۆتایی و پاش چاوەروانی زۆر دەروازەی بەختمان بۆ کرایەوە، تۆ توانیت باندۆری خۆت لەسەریان بکەیت، من بیستم بە هاورێ بانگیان دەکردیت، زۆرە .. باشە یەک وتار بە 150 فرنگ .. ئای لەو بەختە باشە .. ئەی خودا.
بەیانی زوو کە پۆستەچییەکە دەنگی هات بۆی دابەزییم بەو هیوایەوە نامەیەکی کۆمەڵەکەم بۆ بێت .. ئەوان بەڵێنیان دا .. دابەزییم .. بەداخەوە پۆستەچییە کە گەڕایەوەو هیچی بۆ من جێنەهێشت .. بەدڵساردییەوە سەرکەوتمەوە.
لەماڵەوە مامەوە .. چاوەڕوانی پۆستی دووەمم کرد .. هیچم بۆ نەهات. هەتا سێ ڕۆژیش هەر چاوەروان بووم، بەڵام هیچم لە کۆمەڵە نهێنییەکەوە بۆ نەهات. بێهیوا بووم، هەردووکمان وتمان دیارە یەکێکی تریان بۆ نووسینی ئەو وتارانە دۆزیوەتەوە.. یەکێکی تر...
پاش دە ڕۆژ، وەک سەردانی یەکەمجارمان نەکرد، دەستە جلەکەمان بە شانماندا، بەرەو کۆمەڵەکە ڕۆیشتین. کە گەیشتین، دەروازەکە داخرابوو، لە ژنەکەی ئۆتوخانەکەمان پرسی، ئەویش وتی، ئەوانە لەگەڵ خاوەن مولکا لەسەر کرێ نەدانا بووە دەمەقاڵییان و باریانکردو ڕۆیشتن. ئای کە گەوج بووین .. خەمی زۆریشمان خوارد جاری یەکەم بیست فرنگمان نەدابوو، تەنیا پێنج فرنگمان دابوو ... ئەوەی لەوسەردانە بیستمان دوا هەواڵی ئەو کۆمەڵەیەبوو .. دەبێ ئەوان کێ بووبن .. چە کەسە بوون .. چییان کردوەو .. کەس ئەوانەی نەناسیبوو، من زوو هەستم کرد ئەوانە پەیوەندییان بە حزبی شیوعییەوە نی یە .. وا بزانم واش بوو .. بە کورتی ئەوانە کەسانی گیرفانبڕبوون.. لەو برە پارەی هاتنە ژوورەوەی رووسە پەناهەندەکانەوە دەژیان .. ئەو ڕێکخراوەیە بوونی نەبوو .. خەیال بوو..
ئەو کارەش ئاسان و بەخێرە، دوور نی یە، لە شارێکی تر، لە شوێنکی تر هەمان شت دووبارە بکەنەوە. کەسانی زیرەک بوون، زیرەکانە ئەو دەورەیان بینیبوو .. نووسینگەکەیان لە بارەگایەکی ئاسایی حزبی شیوعی دەچوو، چاک لاساییان کردبوونەوە.. هینانی دەستە جلەکەش بۆ شووشتن، نەبوونی گومان بوو لە هاتنە ژوورەوە، نیشانەی زیرەکییان بوو.

جورج ئاۆرویل، ناوی ڕاستەقینەی ئاریک بلیربووە لە بنگالی هیندستان لە 25ی یونیوی 1903 لەدایکبووە. لە ساڵی 1933 ڕۆمانی بێنەواییەک لە پاریس و لندنی نووسیوە. دژی فاشیەت جەنگی کردووە تا لە شەڕی ناوخۆی ئەسپانی بەشداربووە. بە شەش ساڵ 8 کتێبی گرنگ و 700 وتاری نووسیوە، نووسینەکانی تەرجەمەی 62 زمان کراوە. لە ساڵی 1950 مردووە، کتێبە ناودارەکانی کێڵگەی ئاژەڵە، و 1984 یشی باس لە زۆردارو کارەساتی حزبی تاکرەوو حکومی دکتاتۆریەت دەکات.

بەشێکە لەرۆمانی بێنەوایەک لە پاریس و لندن.
لە گۆڤاری (هەنار) ی رۆشنبیری سلێمانی ژمارە 20 ی 05102007 بڵاوکراوەتەوە.